

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-2\(19\)-894-905](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-2(19)-894-905)

Кузнецова Людмила Валеріївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії та права, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, <https://orcid.org/0000-0001-6810-1017>

Скоробогатов Юрій Анатолійович старший викладач кафедри управління у сфері цивільного захисту Навчально-наукового інституту цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, м. Черкаси, <https://orcid.org/0000-0003-1983-0648>

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ БЮДЖЕТНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЯК СКЛАДОВОГО ЕЛЕМЕНТУ КОРУПЦІЙНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Анотація. Одна з основних функцій держави є забезпечення економічної стабільності та добробуту для населення. Пріоритетом для держави є накопичення фінансових ресурсів з метою реалізації політики соціального захисту населення та обороздатності. Бюджет як складова економічна категорія, що має забезпечувати ефективне функціонування державного апарату, надавати соціальну підтримку громадянам та слугувати певним резервом грошових коштів є не новим явищем для України. Ще за часів гетьмана Скоропадського було запроваджено програму державного бюджету.

За сучасних умов на думку авторів бюджет займає центральне місце в житті суспільства, так як господарська діяльність завжди спрямована на належне функціонування економічного аспекту в житті кожного громадянина. Державний бюджет є фінансовим планом по накопиченню фінансових ресурсів за допомогою яких здійснюється формування комплексних цільових соціальних програм та завдяки чому відбувається чи має відбуватися процес прискорення соціального розвитку та соціального захисту населення.

В статті автори висвітлюють з теоретико-правового ракурсу роль державного бюджету для забезпечення функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування, надання соціальної допомоги, забезпечення національної безпеки. Акцентують увагу, що як і будь яку сферу суспільного життя – бюджетну сферу також не обішла «спокуса» в порушенні діючого законодавства, в нецільовому використанні та розкраданні, а в деякій мірі привласненні державних коштів. Авторами зазначено, що бюджетні кримінальні правопорушення входять до складу корупційних правопорушень за які настає кримінальна відповідальність. Висвітлюють склад кримінального правопорушення в бюджетній сфері, виокремлюють предмет кримінального



ISSN 3041-1793 Online

правопорушення. Військовий стан, оголошений в державі ще на початку 2022 року дав поштовх до маніпулювання економічними та фінансовими потоками, де бюджетні кошти почали використовуватися не за цільовим призначення, що призвело до дисбалансу окремих складових бюджетної системи. Кримінально-правова боротьба з бюджетними правопорушеннями полягає в боротьбі з корупційними правопорушеннями та корупцією в цілому. Не лише профілактика корупційних правопорушень, а й дієві заходи, передбачені діючим законодавством в частині посилення кримінальної відповідальності за корупційні правопорушення можуть сприяти зменшенню правопорушень в бюджетній сфері.

Ключові слова: держава, бюджетна сфера, бюджет, бюджетне правопорушення, кримінальне правопорушення, корупція, склад кримінального правопорушення.

Kuznetsova Lyudmila Valeriivna Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of History and Law, Cherkasy State Technological University, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0001-6810-1017>

Skorobogatov Yuriy Anatolyevich Senior Lecturer, Department of Civil Defense Management, Educational and Scientific Institute of Civil Defense, National University of Civil Defense of Ukraine, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0003-1983-0648>

THEORETICAL AND LEGAL RESEARCH OF BUDGET CRIMINAL OFFENSES AS A COMPONENT ELEMENT OF A CORRUPTION OFFENSE

Abstract. One of the main functions of the state is to ensure economic stability and well-being for the population. The priority for the state is the accumulation of financial resources in order to implement the policy of social protection of the population and welfare. The budget as a component as an economic category, which should ensure the effective functioning of the state apparatus, provide social support to citizens and serve as a certain reserve of funds, is not a new phenomenon for Ukraine. Back in the days of Hetman Skoropadsky, the state budget program was introduced.

Under modern conditions, according to the authors, the budget occupies a central place in the life of society, since economic activity is always aimed at the proper functioning of the economic aspect in the life of every citizen. The state budget is a financial plan for the accumulation of financial resources with the help of which the formation of complex target social programs is carried out, with the help of which the acceleration of social development and social protection of the population is taking place or should take place.

In the article, the authors highlight from a theoretical and legal perspective the role of the state budget in ensuring the functioning of state bodies and local self-government bodies, providing social assistance, ensuring national security. They emphasize that, like any sphere of public life, the budgetary sphere has also not been spared the “temptation” of violating current legislation, misusing and embezzling, and to some extent misappropriating public funds. The authors note that budgetary criminal offenses are part of corruption offenses for which criminal liability will arise. They highlight the composition of a criminal offense in the budgetary sphere, and identify the subject of a criminal offense. Martial law, declared in the state at the beginning of 2022, gave impetus to the manipulation of economic and financial flows, where budget funds began to be used for purposes other than their intended purpose, which led to an imbalance in individual components of the budgetary system. The criminal legal fight against budget offenses consists of the fight against corruption offenses and corruption in general. Not only the prevention of corruption offenses, but also effective measures provided for by current legislation in terms of strengthening criminal liability for corruption offenses can contribute to the reduction of offenses in the budget sphere.

Keywords: state, budgetary sphere, budget, budgetary offense, criminal offense, corruption, elements of a criminal offense.

Постановка проблеми. Національна безпека держави, стан її захищеності, соціально-економічний добробут країни безпосередньо залежать від фінансово-господарського стану в ній, зокрема від грошового фонду (в тому числі бюджетних коштів). Нецільове та незаконне використання такого фонду спричиняє негативні наслідки економічного, соціального та політичного характеру. Саме кримінальні правопорушення в частині незаконного та нецільового використання бюджетних коштів завдають шкоду державі та суспільству в цілому, а тим самим підривають її авторитет. Наразі кримінальні правопорушення в бюджетній сфері є непоодинокими випадками, а такими, що стрімко набирають обертів в державі з послабленою економікою виснаженою війною. Прикладом бюджетних кримінальних правопорушень є заволодіння бюджетними коштами службовими особами шляхом шахрайства, одержання неправомірної вигоди, укладення збиткових або фіктивних контрактів на державному рівні.

Панування корупції в усіх сферах суспільного життя лише підживлює бюджетні правопорушення. Корупція є найбільш небезпечним правопорушення особливо в умовах воєнного стану, яка зачепила не лише питання легалізації незаконних доходів, а й сектор оборони та вщент підірвала рівень довіри громадян до державних установ. Воєнний стан в державі спрямував зміни функціонування державних сфер в тому числі і бюджетної сфери та систему боротьби з бюджетними правопорушеннями. Корупція у сфері бюджетних правовідносин залишається серйозною та багатовимірною



ISSN 3041-1793 Online

проблемою, що спричиняє значні загрози для сталого розвитку України. Корупція виступає механізмом ослаблення фінансової дисципліни, зростання соціальної нерівності та призводить до неефективного управління державними коштами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблеми профілактики та боротьби з корупційними правопорушенням в бюджетній сфері на теоретичному рівні займалися: Князев С.В., Кондратюк С.Я., Константинов О.О., Малиняк Б., Міщенко Т., Микитенко Т., Павлюк К.В., Рижиков А.І., Тихонова О.В. В той же час, не дивлячись на значну кількість праць в цьому напрямку питання корупційних кримінальних правопорушень залишається актуальним.

Мета статті. За допомогою загальних та спеціально-юридичних методів дослідити питання бюджетного кримінального правопорушення та зазначити його корупційну складу. На підставі дослідження бюджетних правопорушень висвітлити склад кримінального правопорушення в бюджетній сфері.

Виклад основного матеріалу. Цивільне законодавство відносить державу до окремої категорії юридичних осіб, яка окрім території та апарату управління, ще здатна збирати податки та належним чином підтримувати соціальну інфраструктуру, де невід'ємною складовою якої є фінансова система із певним резервом чи «запасом» коштів. Саме бюджет є одним із елементів такого «резерву» та сприяє ефективному виконанню державою функції розподілу та перерозподілу грошового фонду. Однією з головних фінансово-господарських функцій держави є укладення бюджету.

Легальне визначення бюджету дає стаття 1 БК України, яка визначає його як план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду [1].

Водночас, розподіл та цільове використання коштів з державного та місцевого бюджетів останнім часом є спокусою для тих осіб, які мають безпосередній доступ до бюджетних коштів. Протягом останніх десяти років спостерігається тенденція до зростання кількості кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним заволодінням бюджетними ресурсами.

Специфічною ознакою бюджету, пише в своїй науковій праці Павлюк К.В. є те, що з його допомогою створюються і використовуються суспільні фонди цільового призначення, які перебувають у розпорядженні органів державної влади і місцевого самоврядування, що дає підставу вважати бюджет формою вираження економічних відносин щодо формування і використання таких фондів. До поняття бюджету на його думку мають входити не лише економічні відносини, формою вираження яких є бюджет, а й матеріальна основа цих відносин. При цьому матеріальна основа при визначенні поняття відіграє провідну роль, бо тільки так можна визначити коло економічних відносин, які виражають сутність бюджету [2].

Бюджет є ключовим інструментом формування та використання грошових ресурсів, необхідних для забезпечення виконання державою та органами місцевого самоврядування їхніх публічних функцій. Він виступає не лише як фінансовий план держави на певний період, а й як основний механізм мобілізації, розподілу та перерозподілу національного доходу. Через бюджет держава акумулює фінансові ресурси для реалізації соціальних, економічних, оборонних, освітніх, медичних та інших стратегічно важливих завдань. Правильно сформований, збалансований і ефективно реалізований бюджет відіграє вирішальну роль у забезпеченні соціального добробуту населення, сталого економічного розвитку країни, підтриманні фінансової стабільності та підвищенні конкурентоспроможності на міжнародній арені. Він також є важливим засобом протидії економічним кризам, соціальній напрузі та макроекономічним проблемам [3, с.95].

Поява державних бюджетів у сучасному їх розумінні була започаткована ще в Середніх віках. Середньовікові держави запроваджували звіт міністрів про становище держави та необхідність акумулювання державних коштів. Економіко-правова категорія бюджету зародилася в Британії на початку XVII століття, як продукт конституційної демократії та суспільної згоди на встановлення й стягнення податків за законом та парламентським контролем за їх витрачанням. Узаконені податки надалі перетворилися на одну з неодмінних умов постійного прогресу людства та становлення бюджету. Саме в Британії був сформований базовий принцип, що кожен податок у країні підлягає схваленню представниками платників податків у парламенті з прийняттям закону та його неухильним дотриманням. З часом Британський парламент було наділено процедурою визнання за ним права на обговорення всіх державних доходів і видатків. І, нарешті парламент мав право регулярно готувати доходи й видатки держави та право попереднього фінансового контролю використання публічних коштів, тобто мав повне право на бюджет [4, с.125.].

На території українських земель в 1918 року за часів правління гетьмана Петра Скоропадського був складений бюджет України, який було заверджено в 1919 році. Тогочасний бюджет було складено Міністерством фінансів спільно з Управлінням державного контролю. З отриманням статусу незалежності в 1992 році Верховна Рада Україна затвердила Закон України «Про Державний бюджет України на 1992 рік», в якому було визначення самого поняття «державний бюджет».

Для державного бюджету характерним є відображення соціально-економічних та суспільно-політичних проблем життя громадян держави та суспільства в цілому.

У бюджеті будь-якої країни відбиваються важливі економічні, соціальні, політичні проблеми життя суспільства і окремого громадянина та людини в цілому. Він є показником діяльності України, якому притаманні механізм



ISSN 3041-1793 Online

стримування і противаги. Так, зокрема, державні кошти, які поповнюють бюджет визначають її фінансовий потенціал та перебувають у повному розпорядженні держави. Водночас ці кошти є коштатами суспільного користування і не є власністю держави, остання лише здійснює розпорядження ними шляхом делегування цього державним органам. В сучасній економіці, яка ще продовжує бути ринковою бюджет виконує роль регулятора соціально-економічних процесів у країні. Під час регулювання державних соціальних процесів завдання бюджету полягає у визначенні кому і яким чином слугують результати фінансової стабілізації. Тобто яку функцію виконують бюджетні кошти: поглиблення майнової диференціації населення чи формування рівномірного розподілу доходів, формування середнього класу, який є запорукою стабільності розвитку держави.

Комплекс заходів, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки та спрямованих на покращення окремих галузей, секторів, виконання яких здійснюється з використанням бюджетних коштів, останнім часом піддався невинуватому криміногенному ризику, а напрям криміналізації позначився передусім на соціально-бюджетній сфері та став суттєвою перепорою у виділенні міжнародної гуманітарної допомоги, військової техніки та іншого озброєння під час воєнного стану й розвіяв перспективи залучення фінансових ресурсів у післявоєнну відбудову країни, що засвідчило ключову загрозу економічній безпеці України.

Наразі для досягнення стабільності в державі та суспільстві в цілому важливу роль відіграє законодавча процедура складання, розгляду, затвердження та виконання як державного бюджету так і бюджету місцевого чи регіального рівнів.

Водночас бюджетний процес є доволі вразливим до впливу кримінальних загроз різної етимології, передусім це стосується виконання бюджету за видатками, що відповідно до ст. 46 БК України, передбачає такі стадії: встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам коштів на основі та в межах затвердженого розпису бюджету; затвердження кошторисів, паспортів бюджетних програм, а також порядків використання бюджетних коштів; взяття бюджетних зобов'язань; отримання товарів, робіт і послуг; здійснення платежів відповідно до взятих зобов'язань; використання товарів, робіт і послуг для виконання завдань бюджетних програм [5, с. 159].

Криміналізація бюджетної сфери загрожує національній безпеці держави, підриває довіру громадян до державних інституцій і демократичних цінностей, спричиняючи занепокоєння в суспільстві та критичної оцінки міжнародних експертів. Військові, економічні та політичні процеси, що відбуваються в країні, впливають на характер злочинності у бюджетній сфері – змінюється її структура, механізми та способи вчинення кримінальних правопорушень.

Стаття 116 БК України під бюджетним правопорушення визнає порушення учасником бюджетного процесу, бюджетного законодавства та норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання [1].

На думку вченого-дослідника Константинова О.О. визначення поняття «бюджетне правопорушення», окреслене в Бюджетному кодексі України потребує уточнення, так як в недостатній мірі в ньому приділена увага змістовій характеристиці стадій бюджетного процесу та їх назвам. В процесі аналізу стадії бюджетного процесу дослідник зазначає, що бюджетне правопорушення визначається як винне протиправне діяння фізичної та юридичної особи, що виражається в порушенні норм бюджетного права, за яке передбачена цивільна, дисциплінарна, адміністративна, кримінальна та фінансово-правова відповідальність. Саме таке трактування він пропонує закріпити в Бюджетному кодексі України. Економіко-правова категорія «бюджетне правопорушення» та «порушення бюджетного законодавства» на думку О.Константинова не є тотожними. Під останнім слід розуміти недотримання учасником бюджетного процесу встановленого Бюджетним кодексом України та іншими нормативно-правовими актами порядку складання проектів бюджетів, розгляду та прийняття Закону «Про Державний бюджет України», рішень про місцеві бюджети, виконання бюджету, внесення змін до Закону «Про Державний бюджет», рішення про місцеві бюджети, підготовки та розгляду звіту про виконання бюджету та прийняття рішень щодо нього [6, с.38].

До ознак бюджетних кримінальних правопорушень, які формують в середині державного управління на рівні з латентністю слід віднести швидку адаптацію до сучасних умов та викликів, а тим самим постійну динамічність. Також характерними ознаками цієї групи кримінальних правопорушень є стійкий характер діяльності організованих груп у формі злочинного промислу під структурно-функціональним прикриттям, застосування численних засобів і методів протидії правоохоронним органам, зокрема використання корупційних важелів, технічних можливостей, офшорів та фіктивних підприємств.

Водночас серед окреслених вище рис бюджетних кримінальних правопорушень фахівці в галузі права виокремлюють значні обсяги здобутого незаконним шляхом капіталу. Отже, високий рівень латентності, загальна кількість виявлених кримінальних правопорушень відображає не тільки об'єктивне становище, а й безпосередньо рівень активності правоохоронних органів. На динаміку кримінальних правопорушень в бюджетній сфері безпосередньо впливають і численні зміни в діючому законодавстві [7, с. 82].

Характерними ознаками кримінальних правопорушень у бюджетній сфері на думку експертів є недосконалість та колізія в законодавчих та підзаконних нормативних актах, а також нехтування в діяльності правоохоронних та інших спеціально утворених на здійснення контролю державних



ISSN 3041-1793 Online

органах до систематизованого підходу в роботі щодо профілактики та попередження бюджетних правопорушень. Експерти пропонують на законодавчому рівні систематизувати кримінальні правопорушення в бюджетній сфері шляхом визначення переліку діянь, що вважаються як нецільове використання бюджетних коштів.

Статті 210 та 211 КК України [8] передбачають два види бюджетних кримінальних правопорушень до яких відносять: нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (ст. 210); видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону (ст. 211).

Ефективним засобом вирішення питання про можливість притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, пов'язаного із порушенням бюджетного законодавства є встановлення предмета кримінального правопорушення та його тлумачення за допомогою юридичної техніки. Адже предмет кримінального правопорушення висвітлює характерну особливість та ступінь суспільної небезпеки такого роду кримінального правопорушення. Особливість кримінальних правопорушень в частині протиправних дій в бюджетній сфері та нормативних актах бюджетного характеру є й той факт, що такі правопорушення належать до предметних діянь, на що безпосередньо вказує диспозиція ст. 210 та 211 Кримінального кодексу України [9, с.344].

Предметом таких кримінальних правопорушень виступають бюджетні кошти, тобто безповоротні податкові та неподаткові надходження. Стосовно суб'єкта бюджетних кримінальних правопорушень то ним виступає посадова або службова особа, в діях якої є ознаки шахрайства, і, яка в силу своїх посадових обов'язків наділена правом на розпорядження коштами з державного або місцевого бюджетів. Також як суб'єкта кримінального правопорушення можна виокремити посадову особу небюджетної сфери, яка наділена повноваженнями щодо розпорядження дотаціями, субсидіями та субвенціями і яка витрачає їх не за цільовим призначенням. Таким чином місцем кримінального правопорушення є місцезнаходження суб'єкта кримінального правопорушення або місцезнаходження установи, в якій перебував суб'єкт.

Основним безпосереднім об'єктом бюджетних кримінальних правопорушень є суспільні відносини щодо належного функціонування бюджетної системи країни (в частині здійснення видатків та надання кредитів). Додатковий безпосередній об'єкт - права та свободи громадян, відносини в службовій сфері, авторитет органів державної влади. Об'єктивна сторона правопорушення виражається у відносинах, які містять елементи правопорушень у сфері використання бюджетних коштів [10, с. 13].

Варто зазначити, що основною специфікою обстановки вчинення кримінальних правопорушень у бюджетній сфері є те, що правопорушники

вимушені використовувати легальні механізми управлінської, господарської та іншої адміністративно-правової діяльності, пристосовуватись до умов постійного контролю, планових чи позапланових перевірок.

Суб'єктивна сторона характеризується виною у формі прямого умислу, за якого особа усвідомлює суспільну небезпечність зазначеного порушення і бажає вчинити такі дії. Мотиви і цілі на кваліфікацію кримінального правопорушення не впливають. Під час виявлення кримінальних правопорушень у бюджетній сфері слід враховувати особливості законодавчого регулювання всіх процесів, охоплених бюджетною сферою.

При кваліфікації бюджетних кримінальних правопорушень варто в першу чергу звернуту увагу на локальні нормативні акти установи, яка наділена правом здійснювати розпорядження державними коштами. Це в першу чергу: посадові інструкції, положення про структурні підрозділи та відділи. Така перевірка надасть змогу визначити повноваження та функціональні обов'язки учасників кримінального правопорушення, а також з'ясувати яким чином особа, яка підозрюється у вчиненні бюджетного правопорушення вимагає чи отримує неправомірну вигоду. Під час встановлення факту бюджетного кримінального правопорушення особливу увагу слід звернути на особливості законодавчого регулювання всіх процесів, охоплених бюджетною сферою. Без усвідомлення механізму виділення бюджетних коштів, проведення публічних закупівель, приватизації майна державними органами або органами місцевого самоврядування, неможливо правильно застосувати криміналістичні засоби виявлення та закріплення слідів кримінального правопорушення, встановлення характеру й розміру завданої шкоди, а отже, зібрати належні докази і забезпечити ефективне розслідування [10, с.207].

Дія корупційних впливів на бюджетні видатки безпосередньо відображається на формуванні пропозиції суспільних благ. Внаслідок поширення зазначеного явища, реальний пріоритет отримують не ті видатки, що спрямовуються на забезпечення населення затребуваними суспільними благами, а ті, що спроможні генерувати більшу корупційну вигоду. В результаті дії такого впливу збільшується незадоволений попит у суспільних послугах, що, зокрема, спричинює погіршення добробуту населення, звуження людського капіталу та втрати позицій конкурентоспроможності національної економіки. Не менш важкі корупційні прояви у процесі формування та здійснення бюджетних видатків проявляються у бюджетному менеджменті. Негативний вплив при цьому відбувається через порушення керованості бюджетними відносинами та погіршення фінансового контролю за бюджетними видатками. Поширене явище корупції стає також на заваді реформуванню бюджетних процедур та запровадженню сучасних технологій бюджетного менеджменту. В підсумку це призводить до зниження бюджетної дисципліни, втрати результативності застосування сучасних технологій та зниження ефективності використання бюджетних коштів [11, с.15].



На думку Міщенко Т. та Микитенко Т. для ефективної боротьби з корупцією в бюджетній сфері варто сформувати дієву систему управління корупційними ризиками, саме вона має входити до складу внутрішнього контролю щодо розпорядження коштами з державного бюджету та інших підвідомчих бюджетних установ. До складу такої системи входять перш за все суб'єкти з питань запобігання та виявлення корупції в установі; об'єкти антикорупційних заходів, тобто ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; антикорупційні заходи внутрішнього контролю. З метою запровадження заходів щодо зниження, а згодом і усунення корупційних ризиків необхідно з'ясувати та проаналізувати всі потенційні можливості щодо здійснення корупційних правопорушень в бюджетній сфері. Також дослідники вважають за потрібне ретельно вивчити антикорупційну політику в окремо визначеній державній установі та на цій підставі розробити перелік тільки окремо визначеній державній установі внутрішньо-властивих корупційних ризиків. В процесі розробки зазначеного переліку слід виокремити найбільш вразливі до корупційних правопорушень операції, функції та процеси установи; виокремити корупційні правопорушення, що включають найбільш суттєві негативні наслідки. Саме використання системно-аналітичного підходу дасть змогу виявити ознаки корупційних ризиків, що можуть бути організаційно-інституційними, людськими та етично-контрольними і на цій підставі зробити економіко-правовий аналіз впливу, що призводить до появи корупційних ризиків [12, с. 4].

Висновки. Показником економічного розвитку держави є фінанси. Саме вони визнають та формують державну політику, надають їй впевненості на міжнародній арені. Держава може лише в тому випадку заявляти про себе як про соціальну-правову державу, коли в середині неї сформований середній клас. Адже, за рахунок стабільних податків середнього класу запускається механізм накопичення фінансових ресурсів в державі та справливий їх перерозподіл. Як відомо, країни з низьким рівнем економіки є найбільш криміногенними та корупованими. І, саме збільшення в останні роки корупційних кримінальних правопорушень є загрозою не лише економічній безпеці, а й виступає як загроза національній безпеці в цілому. Назараз Україна потребує дієвого механізму не лише профілактики таких правопорушень, а й удосконалення процедури розслідування корупційних правопорушень шляхом виключення колізій в бюджетному та кримінальному законодавстві.

Література:

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>

2. Павлюк К.В. Теоретичні засади сутності бюджету і його функції URL: https://npndfi.org.ua/docs/NP_06_03_031_uk.pdf



3.Рижиков А.І. Кримінально-правова та кримінологічна характеристика злочинності у бюджетній сфері і заходи її запобігання: дис...канд..юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2025, 196с.

4.Кондратюк С.Я. Генезис бюджету у Великобританії крізь призму конституційної історії та парламентаризму. *Фінанси України*. 2015. № 8. С. 114-127

5.Тихонова О. В. Детермінація корупції в процесі виконання бюджету за видатками. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2021 р.)*. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 159–160.

6.Константинов О.О. Особливості об'єктивної сторони діяння передбаченого ст.211 КК України Видача нормативно-правових актів, що зменшують надходження або збільшують витрати бюджету всупереч закону. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 35-42.

7.Князев С.В. Теорія та практика розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері України: дис.... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2025, 517с.

8.Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

9.Кузнецова Л.В., Пасинчук К.М., Чубань В.С. Окремі аспекти кримінально-правової характеристики суб'єктів корупційних правопорушень передбачених ст.ст. 210 та 211 Кримінального кодексу України. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2024. № 8. С.342-344.

10.Князев С.В. Особливості виявлення кримінальних правопорушень у бюджетній сфері. *Правові новелли*. 2022. № 16. С.206-213

11.Малиняк Б. Корупційні ризики у бюджетних видатках: комплексні підходи до запобігання та мінімізації. *Світ фінансів*. 2023. № 4 (77). С. 8-21

12.Міщенко Т., Микитенко Т. Елементи внутрішнього контролю корупційних ризиків. *Економіка та суспільство*. 2022. №42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-75>

References:

1.Verkhovna Rada of Ukraine (2010). Biudzhetnyi kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian].

2.Pavliuk, K.V. Teoretychni zasady sutnosti biudzhetnu i yoho funktsii [Theoretical foundations of the essence of the budget and its functions] URL: https://npndfi.org.ua/docs/NP_06_03_031_uk.pdf [in Ukrainian].

3.Ryzhykov, A.I. (2025). Kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka zlochynnosti u biudzhetnii sferi i zakhydy yii zapobihannia [Criminal law and criminological characteristics of crime in the budget sector and protection of its prevention]: dys...kand..iuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv, 196s. [in Ukrainian].

4.Kondratiuk, S.Ia. (2015). Henezys biudzhetu u Velykobrytanii kriz pryзму konstytutsiinoi istorii ta parlamntaryzmu [The genesis of the budget in Great Britain through the prism of constitutional history and parliamentarism]. *Finansy Ukrainy*. № 8. S. 114-127 [in Ukrainian].

5.Tykhonova, O.V. (2021) Determinatsiia koruptsii v protsesi vykonannia biudzhetu za vydatkamy [Determination of corruption in the process of budget execution by expenditure]. *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v mizhnarodnomu vymiri: materialy VI Mizhnar.nauk.-prakt. conf. (Kyiv, 9–10 hrud. 2021 r.)*. Kyiv : Nats. akad. vnutr. sprav, S. 159–160 [in Ukrainian].

6.Konstantynov, O.O. (2020) Osoblyvosti ob'iektivnoi storony diiania peredbachenoho st.211 KK Ukrainy Vydacha normatyvno-pravovykh aktiv, shcho zmenshuiut nadkhodzhenia abo zbilshuiut vytraty biudzhetu vsuperech zakonu [Features of the objective side of the act



ISSN 3041-1793 Online

provided for in Article 211 of the Criminal Code of Ukraine: Issuance of regulatory legal acts that reduce budget revenues or increase budget expenditures contrary to the law]. *Yurydychna nauka*. № 2 (104). S. 35-42 [in Ukrainian].

7. Kniazev, S.V. (2025) Teoriia ta praktyka rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen u biudzhethnii sferi Ukrainy [Theory and practice of investigating criminal offenses in the budgetary sphere of Ukraine]: dys.... d-ra yuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv, 517s. [in Ukrainian].

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2001). Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

9. Kuznetsova, L.V., Pasynchuk, K.M., Chuban, V.S. (2024) Okremi aspekty kryminalno-pravovoi kharakterystyky subiektiv koruptsiinykh pravoporushen peredbachenykh st.st. 210 ta 211 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Certain aspects of the criminal-legal characteristics of subjects of corruption offenses provided for in Articles 210 and 211 of the Criminal Code of Ukraine]. *Yurydychnyi elektronnyi naukovyi zhurnal*. № 8. S.342-344 [in Ukrainian].

10. Kniazev, S.V. (2022) Osoblyvosti vyiavlennia kryminalnykh pravoporushen u biudzhethnii sferi [Peculiarities of detecting criminal offenses in the budgetary sphere. Legal novelties]. *Pravovi novelly*. № 16. S.206-213 [in Ukrainian].

11. Malyniak, B. (2023) Koruptsiini ryzyky u biudzhethnykh vydatkakh: kompleksni pidkhody do zapobihannia ta minimizatsii [Corruption risks in budget expenditures: comprehensive approaches to prevention and minimization]. *Svit finansiv*. № 4 (77). S. 8-21 [in Ukrainian].

12. Mishchenko, T., Mykytenko, T. (2022). Elementy vnutrishnoho kontroliu koruptsiinykh ryzykiv [Elements of internal control of corruption risks]. *Ekonomika ta suspilstvo*. №42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-75> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 30.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 13.02.2026